

ІНФОРМАЦІЙНИЙ СУПРОВІД ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Гуралюк Андрій

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу наукового
інформаційно-аналітичного супроводу освіти,
ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського

*Патріотичне виховання – це сфера духовного життя, яка
проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне, що любить і
ненавидить людина, яка формується.*

В. О. Сухомлинський

Для України три роки російської агресії стали тим вододілом, що відокремив справжніх патріотів від тих, хто декларував свій патріотизм лише на словах, хто приховував свою нищість за гарною обкладинкою – вишиванками, українськими піснями тощо. Військове вторгнення однозначно довело, що системне національно-патріотичне виховання є важливим складником національної безпеки України, адже основною перевагою нашої боротьби стала мотивація до захисту своєї країни, своєї ідентичності.

Український педагогічний словник дає таке визначення патріотизму: це «одне з найглибших громадянських почуттів, змістом якого є любов до батьківщини, відданість своєму народові, гордість за надбання національної культури. Патріотизм виявляється в практичній діяльності, спрямованій на всебічний розвиток своєї країни, захист її інтересів. Виховання патріотизму – важлива складова виховної діяльності школи. У процесі вивчення різних навчальних предметів в учнів формуються патріотичні погляди і переконання» [1, с. 249].

У цілому погоджуючись, заперечимо, що це стосується тільки школи. І. Шевчук зазначає, що «навчання професіоналізму та громадянське виховання у закладах вищої освіти мають бути органічним єдиним процесом цілеспрямованого формування особистості громадянина» [5, с. 157].

Професійна підготовка здобувачів освіти, поряд із загальнопредметною підготовкою, передбачає виховання громадянської позиції як активних учасників у суспільному житті країни, формування усвідомленого ставлення до моральних цінностей та їх захисту. Питання виховання громадянина стають пріоритетними серед інших програм навчально-виховної роботи. Навчання та становлення громадянської позиції сприяють подальшому особистісному розвитку, формуванню адекватних соціальних установок, активної життєвої позиції.

Одним із ключових завдань виховної роботи в закладах освіти є формування національно-патріотичної компетентності здобувачів освіти. Ефективність виховного процесу в цьому напрямі зумовлюється наявністю системного інформаційного супроводу патріотичного виховання, який передбачає гармонійне поєднання інформаційного забезпечення різних напрямів, форм, методів і засобів виховного впливу в межах освітнього середовища. Основну увагу при цьому має бути приділено орієнтації на національні культурні цінності, українську мову, традиції патріотичного виховання та активному залученню молоді до джерел народознавства й фольклорної спадщини, зокрема до традиційних народних свят.

До ефективних і результативних заходів щодо формування громадянської позиції О. Козлова відносить дискусії, форуми, промоакції, відкриті мікрофони, круглі столи, дебати, флешмоби, квести, відкриті тематичні засідання молодіжних лідерів; функціонування студентських об'єднань за інтересами, шкіл молодіжної ініціативи; неформальне навчання з використанням сторітелінгу (технології передавання необхідної інформації через розповідь захоплюючої історії) тощо [3]. Зрозуміло, що всі вони мають забезпечити набуття соціального досвіду, що складається із загальнолюдських, загальнокультурних і національних цінностей, соціальних норм, громадянської активності, прийнятої в суспільстві поведінки, толерантного ставлення до відмінностей культур, традицій і різних думок [2].

У Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді зазначено: «Навчальний заклад – то осередок становлення громадянина-патріота, готового брати на себе відповідальність, самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єдності української політичної нації та встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві» [4].

Отже, національно-патріотична компетентність – це інтегрована якість особистості, що об'єднує такі особистісні утворення, як любов до батьківщини, національну самосвідомість, громадянську свідомість, почуття обов'язку до своєї країни, прийняття моральних цінностей соціуму, розуміння історичних витоків тощо. Фахівці державної науково-педагогічної бібліотеки ім. В.О. Сухомлинського здійснюють значний внесок у забезпечення наукової та практичної діяльності інформаційними ресурсами з відповідної тематики. Інформаційна продукція ДНПБ орієнтована на широку аудиторію: бібліотечних працівників, педагогів, здобувачів освіти та науковців. Усі зацікавлені особи мають змогу отримати доступ до корисних матеріалів для професійного використання чи дослідницької роботи. Важливою перевагою є розміщення електронних версій видань на вебпорталі бібліотеки, що забезпечує відкритий доступ до ресурсів для віддалених користувачів. Це особливо є актуальним в умовах дистанційного навчання, віддаленої роботи тощо.

Таким чином, формування національно-патріотичної компетентності через розвиток національної свідомості, любові до рідного краю, бережливого ставлення до мови, культури, традицій є одним із найбільш важливих завдань виховної роботи в українських навчальних закладах усіх рівнів і типів.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0009714> (дата звернення: 15.05.2025).
2. Дейнеко В. Особливості вивчення сімейних традицій на уроках «Я у світі». *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти* : зб. наук. пр. / за заг. ред. Н. А. Басюк. Житомир, 2017. С. 1–2. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/24247/1/3.PDF> (дата звернення: 15.05.2025).
3. Козлова О.Г. Деякі аспекти формування громадянської позиції майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки під час навчання. *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-педагогічні засади формування громадянської відповідальності у студентів»* (м. Конотоп, 24-25 квіт. 2018 р.). Конотоп, 2018. С. 16–23. URL:

<http://xn--d1acjtrgde.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/08/Zbirnyk-konf.-11.04.19-shvaleno.pdf>
(дата звернення: 15.05.2025).

4. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах : наказ М-ва освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15> (дата звернення: 15.05.2025).

5. Шевчук Н. І. Виховання патріотизму – невід’ємна складова формування громадянських почуттів студентської молоді (з досвіту роботи). *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-педагогічні засади формування громадянської відповідальності у студентів»* (м. Конотоп, 24-25 квіт. 2018 р.). Конотоп, 2018. С. 74–80. URL: <http://xn--d1acjtrgde.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/08/Zbirnyk-konf.-11.04.19-shvaleno.pdf> (дата звернення: 15.05.2025).

ЦИФРОВІ СЕРВІСИ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ВОЛОНТЕРСЬКИХ І ГРОМАДСЬКИХ ІНІЦІАТИВ

Денисенко Вероніка

здобувачка вищої освіти, Криворізький навчально-науковий інститут Донецького державного університету внутрішніх справ
(науковий керівник: Тетяна Павлиш, кандидат педагогічних наук, доцент)

У сучасному світі цифрові технології є невід’ємною частиною повсякденного життя молоді. Соціальні мережі, мобільні застосунки, онлайн-платформи та інші цифрові сервіси активно використовуються не лише для спілкування і розваг, а й для навчання, самореалізації та громадської активності. Особливу роль цифрові технології відіграють у сфері волонтерства та розвитку громадянського суспільства, створюючи нові можливості для залучення молодих людей до соціально важливих ініціатив.

Вторгнення рф змінило наше життя, а волонтерство стало значущою ланкою в суспільному житті. Волонтери – це ті, хто простягне вам руку допомоги і зробить усе можливе у складний для вас час. Молодь є важливим ресурсом для розвитку суспільства, і її участь у громадських ініціативах має ключове значення для побудови сильних, активних та стійких громад. Залучення молоді до громадських ініціатив не лише сприяє соціальному розвитку, а й допомагає молодим людям реалізувати свій потенціал, набути нових навичок та зміцнити відчуття відповідальності за своє майбутнє. Нашій активній молоді, яка хоче брати участь у волонтерстві, треба допомагати знайти себе і визначитись з